

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE

DECIZIE

20 iunie 2017

mun. Chișinău

Colegiul lărgit în următoarea componență:

Președinte

Ursache Petru

Judecători

Toma Nadejda

Nicolaev Ghenadie

Timofti Vladimir

Alerguș Constantin

judecând, fără citarea părților la proces, recursurile ordinare declarate de procurorul în procuratura de circumscripție Chișinău Tăut Dorina și de avocatul Ticu Ion în numele inculpatului Șarcaliuc Roman, prin care se solicită casarea deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 24 noiembrie 2016, în cauza penală în privința lui

Șarcaliuc Roman Iurie, născut la
XXXXXX, originar și domiciliat XXXXXX.

Datele referitoare la termenul de examinare a cauzei:

1. *Prima instanță: 17.11.2015 – 11.04.2016;*
2. *Instanța de apel: 17.05.2016 – 24.11.2016;*
3. *Instanța de recurs: 13.02.2017 – 20.06.2017.*

CONSTATĂ:

1. Prin sentința Judecătoriei Hîncești din 11 aprilie 2016, Șarcaliuc Roman Iurie a fost recunoscut vinovat și condamnat în baza art. 352 alin. (2) lit. c) Cod penal la amendă în mărime de 300 (trei sute) unități convenționale.

Acțiunea civilă înaintată de Bucur Grigore a fost admis, dispunându-se încasarea din contul lui Lagutin Alexandr în folosul lui Bucur Grigore suma de 5000 (cinci mii) lei, cu titlu de prejudiciu moral cauzat prin infracțiune.

2. Pentru a pronunța sentința prima instanță a constatat că, la data de 19 iulie 2015, partea vătămată Andronic Constantin, deplasându-se cu automobilul de model XXXXXX, cu nr. de înmatriculare XXXXXX, a luat o geantă cu haine și o cutie cu produse cosmetice de la o persoană cu numele Vasile, care aparțineau cet. Cristina Hariton, pe care s-a obligat, contra plată în sumă de 40 euro primită inițial, a le transporta din Germania în Republica Moldova și să le transmită acesteia. Produsele cosmetice au fost confiscate la vama Leușeni, iar în privința lui Andronic C. a fost pornită o cauză penală pentru contrabandă.

Inculpatul Șarcaliuc Roman, pe data de 13 septembrie 2015, s-a deplasat în XXXXXX, unde este domiciliat Andronic Constantin, și împreună cu două persoane, a obținut de la partea vătămată Andronic Constantin întocmirea unei recipise, potrivit căreia acesta îi datora lui Șarcaliuc Roman suma de 2500 euro, deși nu îi era dator cu o astfel de sumă.

Inculpatul Șarcaliuc Roman, în perioada de timp cuprinsă între lunile august-septembrie 2015, l-a telefonat de mai multe ori și i-a trimis mesaje lui Andronic Constantin, amenințându-l cu răfuială fizică.

În continuare, la 02 octombrie 2015, aproximativ la orele 09:00, în XXXXXX, aflându-se în fața farmaciei „Familia”, inculpatul Șarcaliuc Roman a primit de la Andronic Constantin - tranșă din suma indicată în recipisă, adică de 500 euro, ceea ce la momentul săvârșirii faptei reprezenta, conform cursului oficial al Băncii Naționale a Moldovei echivalentul a 11.150 lei.

Astfel, acțiunile inculpatului Șarcaliuc Roman au fost reîncadrate de prima instanță din art. 189 alin. (6) Cod penal - *„șantajul, adică cererea de a transmite bunurile proprietarului, amenințând cu violență persoana, săvârșit de mai multe persoane, prin amenințare cu moartea, în proporții deosebit de mari”* în componența de infracțiune prevăzută de art. 352 alin. (2) lit. c) Cod penal după semnele: *„samovolnicia,, adică executarea unui drept legitim sau presupus în mod arbitrar și prin încălcarea ordinii stabilite, dacă s-au cauzat daune în proporții mari intereselor publice sau drepturilor și intereselor ocrotite de lege ale persoanelor fizice sau juridice însoțite de amenințarea cu vătămarea integrității corporale sau a sănătății”*.

3. Sentința a fost atacată cu apeluri de către acuzatorul de stat, de avocatul Istrate Angela în numele inculpatului și suplimentar a declarat apel avocatul Ticu Ion, de asemenea, în numele inculpatului Șarcaliuc Roman.

3.1. Procurorul a solicitat casarea sentinței, pronunțarea unei noi hotărâri, potrivit modului stabilit, pentru prima instanță, prin care Șarcaliuc Roman să fie recunoscut vinovat și condamnat în baza art. 189 alin. (6) Cod penal la 13 ani închisoare cu executarea pedepsei în penitenciar de tip închis.

În apelul declarat a invocat ilegalitatea sentinței privind reîncadrarea acțiunilor inculpatului în dispoziția art. 352 alin. (2) lit. c) Cod penal, considerând că, instanța de judecată nu a dat apreciere justă probelor administrate de partea acuzării, care demonstrează indiscutabil vinovăția inculpatului de săvârșirea infracțiunii imputate prin rechizitoriu.

Totodată, a menționat, că este inexplicabil pentru partea acuzării și faptul, din care motive instanța de fond a dat apreciere veridică anume declarațiilor făcute de inculpat abia în ședința de judecată și nu celor făcute în momentul reținerii primirii primei tranșe de bani în sumă de 500 euro, când acesta declara că, banii ceruți de el de la partea vătămată constituie o datorie, pe care ultimul ar fi avut-o față de el. Fiindu-i adresate inculpatului mai multe întrebări cu privire la existența acestei datorii, mărimea ei și probele care ar fi confirmat această datorie, nu a fost în stare să dea răspuns. Apoi, inculpatul a înaintat o nouă versiune că această datorie în mărime de 2500 euro, constituie suma de bani pe care un prieten de-a lui i-a transmis-o din Germania, prin intermediul părții vătămate, iar ultimul din motive

necunoscute nu a adus-o până la destinație.

Acuzatorul de stat a considerat că, instanța de judecată a respins neîntemeiat declarațiile atât ale părții vătămate Andronic Constantin cât și a martorului XXXXXX, care au fost depuse în instanță sub jurământ, fiind și preîntâmpinați de răspundere penală. Nu a luat în considerație mijloacele materiale de probă, documentele care au servit drept temei în aprecierea veridicității declarațiilor administrate în instanță de către partea vătămată, or, acesta a fost unica persoană care putea cunoaște evenimentele faptului infracțional și declarațiile lui au fost supuse verificării inițiale la etapa urmăririi penale, care a avut scopul de a stabili dacă există sau nu faptul infracțiunii și dacă declarațiile victimei și ale martorului sunt sau nu confirmate și prin alte probe.

Astfel, instanța ilegal a recalificat fapta lui Șarcaliuc Roman drept samavolnicie, aplicându-i pedeapsă penală pentru fapta care nu întrunește elementele infracțiunii prevăzută de art. 352 Cod penal, menționând că, această infracțiune este una materială și se consumă din momentul survenirii rezultatului. Rezultatul final a fost dobândirea ilicită a sumei de 5 000 euro, ce depășește suma de 50 000 lei sau 2 500 unități convenționale, prevăzute ca rezultat prejudiciabil al normei penale speciale. În acest caz lipsește latura obiectivă a componenței infracțiunii prevăzute de art. 352 alin. (2) lit. c) Cod penal.

3.2. Avocatul Istrate Angela în numele inculpatului, a solicitat casarea sentinței și pronunțarea unei noi hotărâri de achitare a lui Șarcaliuc Roman, din motiv că în acțiunile acestuia nu sunt întrunite elementele constitutive ale infracțiunii de samavolnicie, prevăzută de art. 352 Cod penal.

În motivarea apelului a invocat că, instanța de fond incorect a stabilit existența în acțiunile lui Șarcaliuc Roman a componenței de infracțiune - samavolnicie și anume executarea unui drept legitim sau presupus în mod arbitrar și prin încălcarea ordinii stabilite, dacă s-au cauzat daune în proporții mari intereselor publice sau intereselor ocrotite de lege ale persoanelor fizice sau juridice însoțite de amenințarea cu vătămarea integrității corporale sau a sănătății.

Apărarea a menționat că, mărturiile acumulate în cadrul cercetării judecătorești nu denotă că Șarcaliuc Roman ar fi exercitat careva acțiuni care ar demonstra un drept legitim al său sau presupus în mod arbitrar prin încălcarea ordinii stabilite, iar instanța de judecată nu a indicat care este acel mod arbitrar de exercitare a dreptului presupus de Șarcaliuc Roman, la fel cum nu a specificat care este maniera abuzivă sau extralegală de exercitare a acestuia.

4. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 24 noiembrie 2016 au fost respinse ca nefondate apelul declarat de avocatul Istrate Angela și apelul suplimentar declarat de avocatul Ticu Ion în numele inculpatului Șarcaliuc Roman.

A fost admis apelul declarat de procuror, casată hotărârea atacată și pronunțată o nouă hotărâre, potrivit modului stabilit, pentru prima instanță, prin care Șarcaliuc Roman Iurie a fost recunoscut vinovat și condamnat în baza art. 189 alin. (2) lit. b) și d) Cod penal la 6 (șase) ani închisoare cu amendă în mărime de 500 unități convenționale, cu executarea pedepsei în penitenciar de tip semiînchis.

5. În motivarea soluției adoptate, instanța de apel a constatat că, Șarcaliuc Roman, pe parcursul lunii august a anului 2015, împreună și de comun acord cu Hariton Cristina Fiodor și o persoană nestabilă la moment de organul de urmărire penală pe nume „Vasile”, acționând cu intenție directă și urmărind scop cupidant, a participat la elaborarea și realizarea unui plan criminal, potrivit căruia urma să obțină prin șantaj, de la Andronic Constantin, bani în sumă de 5.000 euro. În așa mod, în perioada de timp cuprinsă între lunile august - septembrie 2015, întru realizarea intențiilor sale criminale, Roman Șarcaliuc acționând împreună și de comun acord cu Cristina Hariton și o persoană nestabilă, l-au șantajat pe Constantin Andronic, telefonându-l de mai multe ori și amenințându-l cu răfuială fizică și omor, pretinzând de la ultimul să le transmită bani în sumă de 5.000 euro, echivalentul a 107.798 lei 50 bani.

Totodată, pentru crearea unei impresii de legalitate a acțiunilor sale, la data de 13 septembrie 2015, ora exactă, la moment nu a fost stabilită de organul de urmărire penală, Șarcaliuc Roman, acționând împreună cu Hariton Cristina și o persoană nestabilă, s-au deplasat în XXXXXX, unde sub amenințări cu răfuială fizică și omor, l-au obligat pe partea vătămată Andronic Constantin să întocmească o recipisă din nume propriu, potrivit căreia acesta ar fi datorat lui Șarcaliuc Roman suma de 2.500 euro.

În continuare, la 02 octombrie 2015, aproximativ la orele 09.00, în XXXXXX, Șarcaliuc Roman, aflându-se în fața farmaciei „Familia”, sub presiune și amenințare a primit de la Andronic Constantin prima tranșă din suma extorcată, în mărime de 500 euro, ceea ce la momentul săvârșirii faptei reprezenta, conform cursului oficial al Băncii Naționale a Moldovei, echivalentul a 11.150 lei.

Astfel, Șarcaliuc Roman prin acțiunile sale intenționate a comis infracțiunea de *șantaj, adică cererea de a se transmite bunurile proprietarului, posesorului sau deținătorului ori dreptul asupra acestora sau de a săvârși alte acțiuni cu caracter patrimonial, amenințând cu violență persoana periculoasă pentru viață, săvârșită de două persoane prin amenințarea cu moartea*, infracțiunea prevăzută de art. 189 alin. (2) lit. b) și d) Cod penal.

Instanța de apel a reținut că pentru confirmarea vinovăției inculpatului au fost administrate și cercetate de către prima instanță cumulul de probe acumulat în speța dată și verificate în instanța de apel, dar cărora li sa dat o altă apreciere.

Astfel, analizând și apreciind toate probele administrate, instanța de apel a conchis că, concluzia instanței de fond, precum că inculpatul se face vinovat de comiterea infracțiunii prevăzute la art. 352 alin. (2) lit. c) Cod penal, adică pentru fapte de *samavolnicie, adică executarea unui drept legitim sau presupus în mod arbitrar și prin încălcarea ordinii stabilite, adică s-au cauzat daune în proporții mari intereselor publice sau drepturilor și intereselor ocrotite de lege ale persoanelor fizice sau juridice însoțite de amenințarea cu vătămarea integrității corporale sau a sănătății*, este incorectă și nu și-a găsit confirmare, deoarece, în opinia instanței de apel acțiunile inculpatului Șarcaliuc Roman urmează a fi încadrate în dispoziția art. 189 alin. (2) lit. b) și d) Cod penal - „*Șantajul, adică cererea de a se transmite bunurile proprietarului bani în sumă de 2500 euro echivalentul a 53.899 lei,*

amenințând cu violență persoana pentru viață și sănătatea, săvârșită de două sau mai multe persoane, prin amenințare cu moartea.”

Astfel, instanța de apel a reținut că, conform modificărilor introduse la art. 126 Cod penal prin Legea nr. 105 din 26.05.2016 în vigoare la 01.07.2016 suma incriminată lui Șarcaliuc Roman este mai mică de 20 salarii medii lunare pe economie, care pentru anul 2015 la data comiterii infracțiunii ar fi egală cu 90.000 lei daună în proporții mari, în care circumstanțe faptele nu pot fi încadrate conform art. 189 alin. (5) Cod penal și nici conform art. 189 alin. (6) Cod penal, după cum i s-a imputat învinuirea.

În această ordine de idei, instanța de apel, notificând elementele constituite ale infracțiunii de șantaj a conchis că instanța de fond incorect a apreciat acțiunile inculpatului, calificându-le în baza art. 352 alin. (2) lit. c) Cod penal, deoarece neîntemeiat au fost respinse ca neveridice declarațiile atât a părții vătămate Andronic Constantin, cât și a martorului XXXXXX, care au fost depuse în instanță sub jurământ și preîntâmpinați de răspundere penală. Nu a luat în considerație mijloacele materiale de probă, documentele care au servit drept temei în aprecierea veridicității declarațiilor administrate în instanță de partea vătămată, or acesta a fost unica persoană care putea cunoaște evenimentele faptului infracțional și declarațiile lui au fost supuse verificării inițiale la etapa urmăririi penale, care a avut scopul de a stabili dacă există sau nu faptul infracțiunii și dacă declarațiile victimei și ale martorului sunt sau nu confirmate și prin alte probe.

La fel, instanța de judecată eronat a apreciat drept veridice declarațiile nemotivate și neconfirmate ale inculpatului, care a înaintat diferite versiuni, ce nu corespund circumstanțelor constatate de organul de urmărire penală și dezvăluite în proces de către partea acuzării. Astfel, instanța recalificând acțiunile lui Șarcaliuc Roman a pus la bază declarațiile acestuia făcute în cadrul cercetării judecătorești și anume faptul că, și-a asumat exercitarea unui drept presupus de a-l obliga pe Andronic Constantin să-i întoarcă prietenei lui, Cristina Hariton echivalentul bănesc al produselor cosmetice (2500 euro) pe care ultimul s-a angajat să le transporte din Germania în Republica Moldova, or, de fapt Șarcaliuc Roman l-a impus pe Andronic Constantin să-i transmită suma de 2500 euro ca datorie, care de fapt nu a fost și la care nu putea pretinde sub nici o formă.

Instanța de apel a indicat că, prima instanță în mod greșit și ilegal a recalificat fapta lui Șarcaliuc Roman drept samavolnicie, menționând că, infracțiunea prevăzută de art. 352 Cod penal este una materială, consumându-se din momentul survenirii rezultatului. Rezultatul final a fost dobândirea ilicită a sumei de 5000 euro, ce depășește suma de 50000 lei sau 2500 unități convenționale la momentul comiterii crimei, prevăzute ca rezultat prejudiciabil al normei penale speciale. În acest caz lipsește latura obiectivă a componenței infracțiunii prevăzute de art. 352 alin. (2) lit. c) Cod penal. Astfel că, probele administrate în cauză, cercetate și verificate în ședința instanței de apel, relevate în cuprinsul deciziei, dovedesc vinovăția inculpatului în săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 189 alin. (2) lit. b) și d) Cod penal.

La stabilirea categoriei și termenului pedepsei, instanța de apel a ținut cont de

prevederile art. 61, 75 Cod penal, de gravitatea infracțiunii săvârșite, care conform art. 16 Cod penal se consideră infracțiune gravă, de persoana celui vinovat, care anterior nu a fost judecat, nu se află la evidența medicului narcolog și psihiatru, la locul de trai se caracterizează pozitiv, circumstanțe agravante și atenuante nu au fost stabilite.

Totodată, instanța de apel a reținut că, la data săvârșirii infracțiunii, legea prevedea pedeapsă sub formă de închisoare de la 5 la 7 ani, cu amendă în mărime de la 500 până la 1000 unități convenționale (în redacția Legii nr. 252 din 21.12.2012), ori modificările aduse prin Legea nr.207 din 29.07.2016 sancțiunea amenzii s-a majorat de la 850 până la 1350 unități convenționale, în așa mod, instanța de apel a ajuns la concluzia de-a fi aplicată retroactivitatea legii penale.

6. Decizia instanței de apel pronunțată integral la data de 22 decembrie 2016, este atacată cu recursuri ordinare de procuror, la data de 19 ianuarie 2017 și de avocatul Ticu Ion în numele inculpatului Șarcaliuc Roman, la 19 ianuarie 2017.

6.1. Procurorul, invocând prevederile art. 427 alin.(1) pct. 6), 12) Cod de procedură penală, care stipulează expres că, *hotărârile instanței de apel pot fi supuse recursului, în cazurile când hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția, instanța a admis o eroare gravă de fapt, care a afectat soluția instanței, precum și faptei săvârșite i s-a dat o încadrare juridică greșită*, solicită casarea deciziei instanța de apel cu dispunerea rejudecării cauzei în instanța de apel în alt complet de judecată.

Acuzarea consideră, că decizia instanței de apel prin care au fost încadrate acțiunile inculpatului Roman Șarcaliuc în baza art. 189 alin. (2) lit. b) și d) Cod penal cu excluderea indicelor cu cauzarea prejudiciului în proporții mari, este neîntemeiată și pasibilă casării, deoarece, instanța de apel, având dreptul să reformeze sentința atacată în sensul casării soluției adoptate de prima instanță, urma să dezvăluie această concluzie, expunându-și punctul său de vedere asupra fiecărei probe aduse în sprijinul învinuirii imputate inculpatului, fapt ce pe caz consideră că n-a avut loc, fiind înfăptuită o apreciere eronată și formală de ordin general, a probelor și circumstanțelor cauzei penale.

Așa dar, instanța de apel, examinând apelul, nu a ținut cont și nu a apreciat totalitatea probelor care demonstrează vinovăția inculpatului Roman Șarcaliuc de comiterea infracțiunii încriminate de către organul de urmărire penală și greșit a reîncadrat acțiunile acestuia în baza art. 189 alin. (2) lit. b) și d) Cod penal - *„Șantajul, adică cererea de a se transmite bunurile proprietarului bani în sumă de 2500 euro echivalentul a 53.899 lei, amenințând cu violență persoana pentru viață și sănătatea, săvârșită de două sau mai multe persoane, prin amenințare cu moartea.”*

Procurorul menționează că, infracțiunea de șantaj este o infracțiune formală, iar la caz infracțiunea a fost consumată odată cu cererea prin șantaj a sumei de 5000 euro, și nu în momentul în care a fost scrisă recipisa pe suma de 2500 euro.

Mai mult, acuzarea reține că, conform modificărilor operate la art. 126 Cod penal prin Legea nr. 207 din 29.07.2016 în vigoare la 07.11.2016 suma incriminată lui Șarcaliuc Roman depășește 20 salarii medii lunare pe economie, care pentru anul 2015 - data comiterii infracțiunii constituie proporții mari, ori suma de

107 798 lei 50 bani, se încadrează perfect în limitele pagubei pricinuite, care depășește 20 salarii medii lunare pe economie, fapt ce denotă, că acțiunile inculpatului urmează a fi încadrate corect și legal în baza art. 189 alin. (5) Cod penal, iar instanța de apel în baza propriei convingeri subiective, *eronat și neîntemeiat* a decis că în cazul dat nu este prezent elementul componenței de infracțiune prevăzut la art. 189 alin. (5) Cod penal - „*cu cauzarea de daune în proporții mari*”.

Astfel, în opinia procurorului, decizia instanței de apel privind reîncadrarea acțiunilor inculpatului Șarcaliuc Roman este contradictorie situației de fapt și probelor administrate, fiind bazată pe o interpretare eronată a circumstanțelor de fapt, raportate la cele de drept, care denotă real, clar și rațional existența în acțiunile inculpatului Șarcaliuc Roman a infracțiunii prevăzută de art. 189 alin. (5) Cod penal, șantaj, *adică cererea de a se transmite bunurile proprietarului bani în sumă de 5000 euro echivalentul a 107 798,5 lei, amenințând cu violență persoana, săvârșită de două sau mai multe persoane, prin amenințare cu moartea, săvârșite în proporții mari*.

6.2. Avocatul Ticu Ion în numele inculpatului Șarcaliuc Roman, invocând prevederile art. 427 alin. (1) pct.6) - *instanța de apel nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apel sau hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția ori motivarea soluției contrazice dispozitivul hotărârii sau acesta este expus neclar, sau instanța a admis o eroare gravă de fapt, care a afectat soluția instanței; pct.8) - nu au fost întrunite elementele infracțiunii; pct.10) - s-au aplicat pedepse individualizate contrar prevederilor legale; pct.11) - persoana condamnată a fost judecată anterior în mod definitiv pentru aceeași faptă sau există o cauză de înlăturare a răspunderii penale, sau aplicarea pedepsei a fost înlăturată de o nouă lege sau anulată de un act de Amnistie, a intervenit decesul inculpatului ori a intervenit împăcarea părților în cazul prevăzut de lege și pct.13) Cod de procedură penală - a intervenit o lege penală mai favorabilă condamnatului, solicită casarea deciziei instanței de apel cu adoptarea unei noi hotărâri de achitare, iar în cazurile în care erorile judiciare nu pot fi corectate în instanța de recurs, să se dispună rejudecarea cauzei în instanța de apel.*

În motivarea recursului invocă aceleași argumente, care au fost expuse în cererea de apel suplimentară (f. d. 37 – 51, vol. II) și adăugător menționează următoarele.

Instanța de apel nu a respectat prevederile art. 417 alin.(1) pct.7) Cod de procedură penală, potrivit căruia „**Decizia instanței de apel trebuie să cuprindă fondul apelului**”, fiind indicat în decizie doar fondul apelului acuzatorului de stat, a apărătorului Istrati A., dar nimic din apelul suplimentar declarat de către apărătorul Ticu Ion, fiind doar declarativ indicat în dispozitiv, că a fost examinat și apelul suplimentar depus de către apărătorul Ticu I.

Instanța de apel, contrar prevederilor art. 414 Cod de procedură penală, nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apelul suplimentar, reiterând faptul că în decizia instanței de apel nu este expus fondul apelului suplimentar declarat de apărătorul Ticu Ion, în care au fost invocate un șir de argumente în raport cu circumstanțele cauzei și probele administrate de organul de urmărire penală,

solicitând nulitatea actelor indicate în apel și recurs, care au fost întocmite cu încălcarea legislației procesual penale.

Notificând practica judiciară cu privire la judecarea cauzelor penale în ordine de apel, prevederile art. 417 alin.(1) pct. 8) Cod de procedură penală, avocatul recurent consideră că, motivarea soluției contrazice dispozitivul și nu este clar ce a stabilit instanța, și în acest sens relevă că, în decizie instanța constată faptul că Șarcaliuc Roman a pretins de la partea vătămată 5000 de euro, ceea ce reprezintă suma de 107798,5 lei și constituie proporții mari, însă concluzionează că, acțiunile inculpatului Șarcaliuc Roman urmează a fi reîncadrate în dispoziția art. 189 alin. (2) lit. b) și d) Cod penal - *Șantajul, adică cererea de a se transmite bunurile proprietarului bani în sumă de 2500 euro, echivalentul a 53899 lei, amenințând cu violența persoana pentru viață, săvârșită de două sau mai multe persoane, prin amenințare cu moartea.*"

Recurentul indică asupra faptului, că mai jos, în decizie tot instanța menționează că: „Astfel, Șarcaliuc prin acțiunile sale intenționate a comis infracțiunea de șantaj adică cererea de a se transmite bunurile proprietarului, posesorului, deținătorului ori dreptul asupra acestora sau de a săvârși alte acțiuni caracter patrimonial, amenințând cu violența persoana periculoasă pentru viață, săvârșită de două persoane prin amenințare cu moarte, infracțiunea prevăzută de art. 189 alin. (2) lit. b) și d) Cod penal” (unde nu se cer proporții mari sau deosebit de mari).

Rezultă că ceea ce a constatat de fapt instanța de apel nu corespunde cu motivarea deciziei, deoarece recalificând acțiunile inculpatului în baza art. 189 alin. (2) Cod penal, instanța recunoaște că inculpatul a solicitat 2500 de euro, iar pe de altă parte se invocă că rezultatul final al acțiunilor lui Șarcaliuc Roman era de a obține 5000 de euro.

Mai mult ca atât, partea apărării reține că, instanța de apel și-a asumat rolul acuzatorului de stat și a modificat învinuirea în sensul agravării, indicând ceea ce nu exista în actul de acuzare. Astfel, în învinuire este indicat că: *în continuare, la 02 octombrie 2015, aproximativ la orele 09.00, în XXXXXX, Roman Șarcaliuc, aflându-se în fața farmaciei „Familia”, a primit de la Constantin Andronic prima tranșă din suma extorcată în mărime de 500 de euro, ceea ce la momentul săvârșirii faptei reprezenta, conform cursului oficial al Băncii Naționale a Moldovei, echivalentul a 11150 lei.*"

În același context instanța indică: *„În continuare, la 02 octombrie 2015, aproximativ la orele 09.00, în or. Hîncești, str. Chișinăului, Roman Sarcaliuc, aflându-se în fața farmaciei „Felicia”, sub presiune și amenințare a primit de la Constantin Andronic prima tranșă din suma extorcată în mărime de 500 de euro, fapte adăugate de către instanța de apel, care depășesc esențial limitele învinuirii înaintate de către procuror, deoarece așa ceva în ordonanța de punere sub învinuire nu este indicat și instanța îi agravează lui Șarcaliuc Roman învinuirea, fără ca acuzarea de stat să emită o nouă acuzare în sensul agravării, ceea ce la momentul săvârșirii faptei reprezenta, conform cursului oficial al Băncii Naționale a Moldovei, echivalentul a 11150 lei.*"

Totodată, avocatul consideră eronată afirmația instanței de apel că numai partea vătămată este unica persoană care putea cunoaște evenimentele faptului infracțional. Din contra, unica persoană care cunoaște toate evenimentele faptei care îi sunt incriminate este, anume persoana care este pusă sub acuzare, ea cunoscând toate elementele faptei pretinse a fi infracționale care îi este incriminată. La fel, menționează că, instanța de apel indică în decizia sa proba acuzării ce confirmă vinovăția inculpatului, declarațiile martorului XXXXXX, care în opinia apărării, dimpotrivă demonstrează că Șarcaliuc Roman nu a comis infracțiunea care îi este incriminată.

De asemenea, apărarea nu este de acord nici cu expunerea instanței de apel, precum că, inculpatul și-ar fi modificat de 3 ori declarațiile și de fiecare dată ar fi declarații contradictorii, deoarece această afirmație a instanței de apel nu se bazează pe materialele penale, fiindcă inculpatul pentru prima dată a făcut declarații în instanța de judecată și doar o singură dată. Aceste motivări ale instanței nu corespund cu materialele cauzei penale și demonstrează caracterul tendențios al instanței de apel la emiterea deciziei.

În opinia avocatului recurent, probele administrate în speța dată și prezentate de acuzatorul de stat în sprijinul învinuirii nu confirmă vinovăția inculpatului Șarcaliuc Roman de săvârșirea infracțiunii imputate, deoarece în acțiunile acestuia nu sunt întrunite elementele infracțiunii de șantaj.

Totodată, consideră că incorect a fost individualizată pedeapsa stabilită inculpatului, deoarece nu s-a ținut cont de prevederile art. 61 și 75 Cod penal, de faptul că, Șarcaliuc Roman anterior nu a comis infracțiuni, se caracterizează pozitiv la locul de trai, are la întreținere un copil minor.

La fel, consideră că, instanța de apel i-a încălcat dreptul de a beneficia de prevederile Legii privind amnistia în legătură cu aniversarea a 25-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova, în vigoare din 09.09.2016, menționând că, infracțiunea prevăzută de art. 189 alin. (2) Cod penal cade sub incidența legii privind amnistia.

Cu toate că, Șarcaliuc Roman nu se consideră vinovat de săvârșirea unor acțiuni ilegale față de partea vătămată (soluțiile, în prezenta cauză penală, emise de procuror, prima instanță și instanța de apel), însă în vederea evitării aplicării unei pedepse cu închisoarea, pe care o consideră vădit nejustificată, avea posibilitatea să ia în considerație și prevederile Legii privind amnistia și să îndeplinească condițiile impuse de această lege, ca o ultimă speranță în vederea neaplicării unei asemenea sancțiuni severe și nejustificate.

Suplimentar la cele invocate mai sus și în scopul reparării erorilor de drept admise de către instanța de apel, recurentul menționează că, instanța de apel a ignorat prevederile art. 414 Cod de procedură penală, deoarece și-a întemeiat concluziile pe probele cercetate de prima instanță, însă nu au fost verificate în ședința de judecată a instanței de apel și nu au fost consemnate în procesul-verbal, mai mult ca atât, nici nu au fost examinate probele noi prezentate de partea apărării, precum copia sentinței din 03.02.2016, prin care partea vătămată Andronic Constantin a fost recunoscut vinovat de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 27, 248 alin. (1) Cod

penal, pentru tentativa de contrabandă a produselor cosmetice care aparțineau lui Hariton Cristina.

Reieșind din circumstanțele cauzei, partea apărării reiterează că, instanța de apel, prima instanță și procurorul nu au exercitat un control efectiv al învinuirilor aduse prin prisma prevederilor legale și a jurisprudenței CtEDO privind claritatea, caracterul concret și previzibilitatea acestora, dar dimpotrivă ele însăși au admis o constatare defectuoasă a circumstanțelor de fapt și de drept, fapt ce condiționează încălcarea dreptului inculpatului la un proces echitabil, stipulat la art. 6 CEDO.

7. Judecând recursurile ordinare în raport cu materialele cauzei și motivele invocate, Colegiul lărgit consideră că acestea urmează a fi admise, din următoarele considerente.

Potrivit prevederilor art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, judecând recursul, instanța de recurs este în drept să-l admită, să dispună rejudecarea cauzei de către instanța de apel, în cazul în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Potrivit art. 414 alin. (1) Cod de procedură penală, instanța de apel, judecând apelul, verifică legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în baza probelor examinate de prima instanță, conform materialelor din cauza penală, și în baza oricăror probe noi prezentate instanței de apel. Alin. (4) și (5) al aceleiași norme, prevede că în vederea soluționării apelului, instanța de apel poate da o nouă apreciere probelor, pronunțându-se asupra tuturor motivelor invocate în apel.

Conform cerințelor art. 414 Cod de procedură penală, chestiunile de drept, asupra cărora s-a pronunțat sau trebuia să se pronunțe prima instanță și care prin apel se transmit instanței de apel, sunt: dacă fapta reținută ori imputată a fost săvârșită ori nu, dacă fapta a fost comisă de inculpat și, dacă da, în ce împrejurări a fost comisă, dacă probele au fost apreciate corect de prima instanță prin prisma cumulului de probe anexate la dosar, în conformitate cu art. 101 Cod de procedură penală.

La chestiunile de drept se referă cele ce țin de următoarele: dacă fapta întrunește elementele infracțiunii, dacă infracțiunea a fost corect calificată, dacă pedeapsa a fost individualizată și aplicată just; dacă normele de drept procesual, penal, administrativ ori civil au fost corect aplicate. În cazul în care s-ar constata încălcări ale prevederilor legale referitor la ele, hotărârea instanței de fond urmează a fi desființată cu rejudecarea cauzei.

Analizând decizia atacată, Colegiul lărgit constată, că instanța de apel în partea introductivă indică *„Judecând în ședință deschisă apelul procurorului în Procuratura Hâncești, apelul avocatului A. Istrati în interesul inculpatului și apelul suplimentar a avocatului I. Ticu în interesul inculpatului”*, în partea descriptivă *„...conchide că apelurile declarate de către avocații Istrate Angela și Ticu Ion în interesele inculpatului sunt neîntemeiate și urmează a fi respinse”* și în dispozitiv *„A respinge ca fiind nefondate, apelul avocatului A. Istrati și apelul suplimentar a avocatului I. Ticu declarate în interesul inculpatului Șarcaliuc Roman”*, însă nu a indicat fondul apelului suplimentar declarat de avocatul Ticu Ion (f. d. 37–51, vol. II), temeiurile de fapt și de drept care au dus, după caz, la respingerea sau admiterea apelului, precum și

motivele adoptării soluției date, astfel, fiind ignorate prevederile art. 417 alin. (7), (8) Cod de procedură penală, care indică expres ce trebuie să cuprindă decizia instanței de apel.

Instanța de recurs de asemenea atrage atenția asupra faptului, că instanța de apel urma de asemenea să se expună cu privire la faptul, dacă de către apărătorul Ticu Ion a fost respectat termenul de depunere a apelului, ținând cont de prevederile art. 402 alin. (5) Cod de procedură penală, precum și de faptul că inculpatul nu a declarat apel, iar avocatul Ion Ticu a intervenit în proces doar în instanța de apel.

Totodată Colegiul penal subliniază, că deși instanța de apel a notificat prevederile art.414 alin. (1) Cod de procedură penală, indicând că *în instanța de apel probe noi nu au fost prezentate, dar s-a solicitat o nouă apreciere a celor cercetate de către instanța de fond*, nu a ținut cont de regulile de judecare a apelului, specificate în art. 414 Cod de procedură penală, și anume, alin. (2) potrivit căruia instanța de apel verifică declarațiile și probele materiale examinate de prima instanță prin citirea lor în ședința de judecată, cu consemnarea în procesul-verbal, ceia ce din conținutul hotărârii atacate se constată că instanța de apel a ignorat această prevedere legală.

Astfel, Colegiul penal constată, că instanța de apel a încălcat prevederile specificate în alin. (6) al normei indicate supra, potrivit căroră *instanța de apel nu este în drept să-și întemeieze concluziile pe probele cercetate de prima instanță dacă ele nu au fost verificate în ședința de judecată a instanței de apel și nu au fost consemnate în procesul-verbal*, deoarece la baza deciziei au fost puse probe care n-au fost verificate în ședința instanței de apel, și anume: declarațiile inculpatului Șarcaliuc Roman; a părții vătămate Andronic Constantin, a martorilor XXXXXX, Hariton Cristina, precum și proba scrisă, plângerea și declarația părții vătămate Andronic Constantin, conform căroră pe data de 21 septembrie 2015 acesta s-a adresat șefului IP Hâncești cu o plângere, precum că niște persoane îl sună, îi trimit mesaje și îl amenință cu răfuiala, iar recent au venit acasă și l-au forțat să scrie o recipisă că le este dator cu bani în urma netransportării a două colete pe care s-a angajat să le transporte din Germania (f.d.7, 8).

Totodată, instanța de recurs menționează, că potrivit art. 93 alin. (1) și alin. (2) Cod de procedură penală, probele sunt elemente de fapt dobândite în modul stabilit de prezentul cod, care servesc la constatarea existenței sau inexistenței infracțiunii, la identificarea făptuitorului, la constatarea vinovăției, precum și la stabilirea altor împrejurări importante pentru justa soluționare a cauzei, și în calitate de probe în procesul penal se admit elementele de fapt constatate prin intermediul următoarelor mijloace: 1) declarațiile bănuțului, învinuțului, inculpatului, ale părții vătămate, părții civile, părții civilmente responsabile, martorului; 2) raportul de expertiză, etc.

Conform art. 100 alin. (4) Cod de procedură penală, toate probele administrate în cauza penală vor fi verificate sub toate aspectele, complet și obiectiv. Verificarea probelor constă în analiza probelor administrate, coroborarea lor cu alte probe, administrarea de noi probe și verificarea sursei din care provin probele, în

conformitate cu prevederile prezentului cod, prin procedee probatorii respective, iar în conformitate cu art. 101 alin. (1) Cod de procedură penală, fiecare probă urmează să fie apreciată din punct de vedere al pertinentei, concludenței, utilității și veridicității ei, iar toate probele în ansamblu – din punct de vedere al coroborării lor.

Din conținutul deciziei atacate, Colegiul lărgit relevă că, instanța de apel, constatând ca fiind dovedită fapta infracțională săvârșită de inculpatul Șarcaliuc Roman, a concluzionat că acțiunile acestuia urmează a fi reîncadrate din art. 189 alin. (6) Cod penal în baza art. 189 alin. (2) lit. b) și d) Cod penal cu indicarea semnelor calificative, însă acestea sunt expuse neclar.

În acest context, Colegiul subliniază că, infracțiunea de șantaj este o infracțiune formală și se consideră consumată din momentul înaintării cererii cu caracter patrimonial, însoțite de acțiunea adiacentă, indiferent dacă făptuitorul și-a atins scopul urmărit. Excepții de la această regulă constituie modalitățile agravante ale șantajului, specificate la lit. e) alin. (3), precum și la alin. (5) și (6) art.189 Cod penal. În aceste ipoteze, șantajul se consideră consumat din momentul producerii prejudiciului patrimonial efectiv.

Totodată, se menționează că, unele concluzii ale instanței sunt expuse din conținutul cererii de apel declarată de acuzatorul de stat, or, decizia trebuie să cuprindă analiza probelor pe care s-a bazat instanța pronunțând hotărârea, să indice din ce motive ele urmează a fi reapreciate ori respinse ca probe.

Colegiul constată, că în acest sens instanța de apel a ignorat practica judiciară constantă și anume prevederile pct. 22.2 a Hotărârii Plenului Curții Supreme de Justiție nr. 22 din 12.12.2005 cu modificările din 24 decembrie 2010 „*Cu privire la practica judecării cauzelor penale în ordine de apel*”, care stipulează că în partea descriptivă decizia trebuie să corespundă tuturor cerințelor prevăzute de art. 394 Codului de procedură penală, potrivit căreia instanța de apel era obligată în partea descriptivă a hotărârii de condamnare *să descrie fapta criminală, considerată ca fiind dovedită și încadrarea juridică a acțiunilor inculpatului.*

Reieșind din prevederile legale expuse supra și practica judiciară constantă Colegiul penal conchide, că instanța de apel la examinarea cauzei nu a examinat probele prezentate de către părți sub toate aspectele, nu le-a verificat și apreciat prin prisma pertinentei, concludenței, utilității și veridicității lor, iar în ansamblu - din punct de vedere al coroborării lor și nu a motivat soluția adoptată, iar ținând cont de prevederile art. 394 alin.(3) Cod de procedură penală, instanța de apel de asemenea nu a făcut o analiză amplă a probelor prezentate în cauză și astfel n-a soluționat fondul apelurilor.

Din considerentele menționate, Colegiul lărgit conchide că soluția adoptată de către instanța de apel este contrară prevederilor legale, astfel, instanța de apel, judecând cauza dată, a comis eroarea de drept prevăzută în art. 427 alin.(1) pct. 6) Cod de procedură penală, la care se face referire în recursuri, eroare ce nu poate fi corectată de către instanța de recurs, deci există temeiul de casare a soluției adoptate de către instanța de apel.

Reieșind din aceste circumstanțe, Colegiul lărgit consideră necesar a casa total decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 24 noiembrie 2016, cu dispunerea rejudecării cauzei de către instanța de apel, în strictă conformitate cu prevederile legale.

La rejudecarea cauzei, instanța de apel urmează să se conducă de prevederile art. 436 Cod de procedură penală, care stabilește procedura de rejudecare și limitele acesteia, să se pronunțe în modul convenit și în strictă conformitate cu prevederile legale asupra motivelor indicate în apelurile și recursurile declarate, să cerceteze, să verifice și să aprecieze profund probele administrate pe parcursul procesului penal în strictă conformitate cu cerințele legii, să le dea apreciere convenită cu argumentarea admisibilității sau inadmisibilității fiecărei probe examinate, să-și argumenteze clar concluziile sale în decizia adoptată, ținând cont de motivele casării deciziei atacate, de practica unitară în acest domeniu, de practica relevantă a CtEDO, să pronunțe o hotărâre legală și întemeiată.

8. În conformitate cu art. 434, art.435 alin.(1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, Colegiul lărgit,

D E C I D E:

Se admit recursurile ordinare declarate de procurorul în procuratura de circumscripție Chișinău Tăut Dorina și de avocatul Ticu Ion în numele inculpatului Șarcaliuc Roman, se casează total decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 24 noiembrie 2016, în cauza penală în privința lui **Șarcaliuc Roman Iurie** și se dispune rejudecarea cauzei de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

Decizia nu este susceptibilă de a fi atacată.

Pronunțată integral la data de **20 iulie 2017**.

Președinte

Ursache Petru

Judecător

Toma Nadejda

Judecător

Nicolaev Ghenadie

Judecător

Timofti Vladimir

Judecător

Alerguș Constantin